

AhChib

Ареспубликатә ҳәынҭқарратә усхәарта «Аԥснымедиа»

2023 иш. апрель 13 № 17-18 (21.445)

АТӘАЦЛА ДУ АХӘРА

иқатоу ахәымгара айлыргареи уи қазтаз реилкаареи рзы анапынтақаңа рытоуп. Ҳара ари ахтыс баапс азы ажәабжы иаха ахәйлбычеха иxaхaит. Уажкы иxалшo зегбы ақатпaра ҳaғyуп ари атла аикәyрхара азы. Ацәгъоура зуз хымпада ақенага иақәyршәазароуп», – xәа иxәеит Ахәынтақтара Ахада.

Апсны Жэлар Рейзара – Апар-
ламент адепутатцэа Лыхнашта
имфацгы ацгэйбура инамада-
ны ахэмтэ өртөнч: «Хажелар
рзы ипшьюу, атоурыхтэ таңы
змоу Лыхнаштаңы иғылуу
атла аганахь икәтоу ацгэйбура
хуаажелларра рыйсүндүк зегбы

АСЛАН БЖЬАНИА: «АЦӘГЬОУРА ҚАЗДАЗ ХЫМПАДА АҚӘНАГА ИАҚӘЫРШӘАХАРОУП»

Мшапымза 7, Аңсныпресс. Аңсны Ахәйнҭарра Ахада Аслан Бжъания Лыхны ақытәкни макъаназы ишъақәрыгылам ахағқәа ахәымгара ахыркартаз атып датааит. Мшапымза 5 рзы азәгъоуцә атоурыхта ҭакы змоу атыпакыны иғылуу шәышүкәсөи бжаки зхытца атәатла пыркейт. Лыхнашта иатданаку ари атла Аңсны атоурых-культуратә, апса-баратә ҭынха иасимволны икоуп. Ахәйнҭарра Ахада иңни ахтыс ахыркалас атып ахь иааит Аңсны Ахәйнҭарра Ахада Ихатыпушаф Бадра Гәйнба, Ахәйнҭарра Ахада Иусбартә анапхгафы Җыансыхә Нанба, атәыла Апыза-министр Александр Анқәаб, Апыза-министр ихатыпушаф, аекономика аминистр Кристина Озган, Жәләр Рейзара-Апарламент Аихабы Лаша Ашәба, Ахәйнҭарра азинхъаратә усбартакәа рнапх-гафзәа – Ахәйнҭарратә Шәртадара Аматзура ахантәафы Роберт Кийут, Апрокурор хада Адгәыр Агрба, ағонүтқатәи аусқәа рミニстр Вальтер Бытәба, ағонүтқатәи аусқәа рミニстр ихатыпушаф Рус-

лан Ажыба, араионтә милиция
аиҳабы Зосма Гыцба.

Азинхъаратә усбартақә рхатарнакцә Ахәынтыкка Ахада адырра иртейт ари аңғьюра Қазтаз ышыңқаңырыларазы имғапырга аусмұғаттәкә рзы. Ахәынтыкка Ахада ари аңғьюра хымпада иаарттөуп ҳәа азиҳеит.

Аекологиазы Ахәынтыккарата еилакы ахантәафы Савели Қытанаан аекология Аинститут адиректор Роман Дбари Ахада иархәеит атла аикәйрхаразы имғапысуа ауснагжаттәкә ртәы. Аекология Аинститут адиректор Роман Дбар иажәақәа ыла, атла ағнүңқа гәафоуп, ағәы таңәуп. Атла аңә маңара ауп изку, уи акәын ари атидаахь азы назгоз, уажәы иарғыы пыркейт. Атла ашыапы аргәтәара азы уи ағнүңқа абетон тартәоит.

«Зегы ирдүреит ари атып – Лыхнашта иамоу атакы. Иқалаз аңғьюра хъантә атеррористтә акт иадукылар қалоит, ари провакациоуп. Амчратә усбартақәа зегы рхатарнакцәа иахъа арақа икоуп, урт апсуа жәлар ртоурыхтә тып Лыхнашта ақны

агаңыпжәара, ағаҳыаа рызықынагеит. Ари ағығшынга иаартны ҳағағылоит, аекологиатә вандализм адагы, Ағсны жәлар ргана-хала иқатоу ахымгара, ҳатыррықынцата, илахынцазбаганы икоу азтаарақәа ызыбарға аныппа баапс атара аҳасабалагы ындах-кылент. Азинхъаратә усбартакәа рганахъала аапхъара қаңтқоит ари ахтыс баапс атцааразы ирылшо зегы қартаң, аңғельтоуцәа ирыхәтөу рақырышәаразы. Иара убас изыхәтөу аекологиатә матзурақәа излауала шәышықәса инареиҳаны изхытцуа атла аиқырыхаразы ирылшо зегы қартоит ҳәа ҳәни иаанагоит.

Апрель 12 азы Ахәынҭқарратә Шәартадара Аматзура ахантәафы Роберт Киут Ахада Аслан Бжья-ния иеиҳәеит Лыхнашта атәатла ахтәара зеазызшәаaz Аңсны атәы-лауаа ғыңға шаанкылоу.

Роберт Кийт изгэе итэент, хазну аамтазы урт зустцэо шрыла-рымхэая. Инықыярпшшэа 40 шыкса рхытцуеит.

Ажэлар ырмчи рдоуҳаи дцэрынагоит

Лыхнашта – ижәйтәзүү, иссирзуу, еснагы ифоу, ҳаңсадгылы агәенсиртә, агәәцапъха! Апъсуа дзырғыло, дзырхәйциуа, атоурых ӡыблара далыз-го, дхазырғышуа ашта-пүшза! Апъсуа иңбынкүйиз, ипүсадгылаз ашья зқайрышу!

Лыхнашта – ари ажәа аңсуа зеты җызы иршывоу ажәоуп. Агәирбәратат, ағырхаттарат ашәәкәа зтығшуюз ари ашта иахъя алахъ еикаун.

Аңсны ахы-ацыхәа зегбы, мешапымза фба шыжынаты Лыхнашта ауаа еизаудан. Мешапымза хәба рзы (иниқәирпашны)

асаат ааба реиңш, Лыхнашта иғылаз, Атәатла ду иаакөйршаны ипүркейт. Ажәлар зеихырхәоз, изымтандықәоз, азыбларақәа ир-хааның здаци зәвшән, ыңғызхырц зхы иташәада?! Изгәеңбыда?!

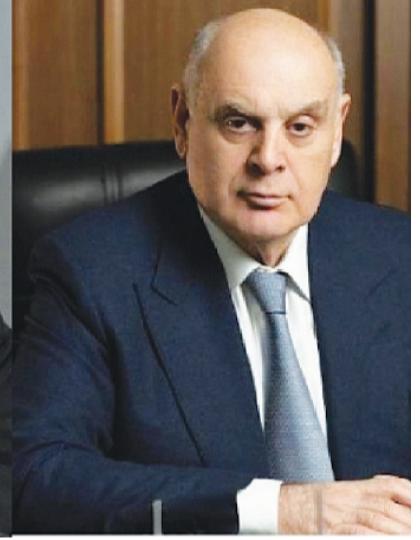
Аңғарда қазылған Атасынан көрдіңіз. Аңғара да оның тұрмысынан көрдіңіз. Аңғарда қазылған Атасынан көрдіңіз.

анапхгара, атарауаа, аекологцәа, ауаажәлларра еизеит. Иара убас аихаңацәа. Урт зегыны рыхшоңи рдышреи еилартцеит. Гәйбәрақәак ыкоуп аикәйрхаралы. Ағысны Ахадареи, Ағысны аныхаңа рхатарнакцәен аңғельоуцәа рыхпашаареи урт ҳтоурых ианымтүа ашәхстә ианырткази иалацәажәеит. Алкаатыны қарцеит.

Иш ашта түшвә икәнчәләвү алафырзى, ажәлар рымчи, рдоухаң ирзымхәүцикән аңгельга ақаттара згәбүйиз, иара ашта иамоу амчи адвоухаң дцәырнагоит.

Г. ЦЫҚЫРБА

ВЛАДИМИР ПУТИН АПСНЫ АХАДА ИМШИРА ИДИНЫ ҲЭАЛЕИТ

Машымза 6. Аңсызпресс. Урыстәйлатәи Афедерация Ахада Владимир Путин Аслан Бжъания ииубилеи идиныңәлеит. Адныңәларалаңының иазгәтоуп:

«Хатыр зәкәү Аслан Гыйргыла, гәйик-псық ала ишәйдис-
ныхәалоит 60 шыққаса шәхытца амш. Үрістәйла Шәара шәйр-
дыруеит хтәйлақәа рыйжъара аидғыларатәи астратегиатәи
усеңицира аргәгәзара иадғылоу иаҳасабала. Сгәы иаанагоит,
Үрістәйлеи Ағсни рыйжеларқәа реизхазығыра ахъзала атшәа
змоу хүсеницира апхъяқагызы иаңтахойт ҳәа. Ишәзеніңбашын
агәбзиара, ахәынтықратат үсурақны аихъзарақәа, ахирра!».

**Аңсны Жәлар Рейзара – Апарламент Аиқабы Ашәба Лаша Аңсны
Ахада Аслан Бжъания Иирамш идинықھелейт:**

Урыстәйлатәи Афедерация Аиҳабыра Рхантәағы Михаил Мишустин Апсны Ахада Иирамш идиныхәалеит:

Адны хөалараңыны ихәоуп: «Хатыр зкәу Аслан Гъаргъ-иңа, Урыстәләтәни Афедерация Аихабыра рыхъзала, хатала сара сыхъзала ишәйдисныхәланит Шәриамш. Иазгәастарц спахап хаталатәни шәлагаламта Урыстәләтәни Афедерациие Аңсны Ахәынҭкарреи еимаздо аиғызызареи, астратегиатә усеницури, аидгылареи рыргәәраңыны. Есаира иғәгәхоит ахәаҳәтрас-економикатә, атцаарадырратехниката акультура-гуманитартә усхккәа, апсазаара иалартәоуп еиуенпшым ахырхартақәа рыла еицахзеиншү апроекткәа. Агәра згойт хусеицури, аргион-бжъаратә, аустә еимадарақәеи рыртбаара Урыстәләтәни Афедерациие Аңсны Ахәынҭкарреи ринтерескәа ишрықәшәо. Хатыр зкәу Аслан Гъаргъ-иңа, ишәзенгъашьоит агәбзиара, аихъзарақәа атакпхықара зыу шәусурәкны!».

Мушыни Лашәрия 85 шықаса ихыңра иазкны

Ициот икәхә аанғасра змам иаамта. Ашықәсқәа неиуеит еипхеибат. Ари адгыл ағы, досу ицуп иара еиха изаагөю ахағасхакәа, тәәзәмәз агаалашәарәкәа. Дасу илигас амфа – иара ихатәуп. Ари амфағы иара изын ихадаро: илшаз, илымшаз, хықәкыс имаз...

Апъстазаарағы ауағы дәтхакаам. Дэзүкәгылоу адгыл иара изгәакъоуп, анык леипш уи итгәөит, ипхьюит тұхъақа. Уи дрымадоуп иаақиқыршаны икоу, пәсүс зху зегы.

Ауағы анысқах, ара зызбахә сымоу арғиағы иоуп! Арғиағы – зыжәлар рымат зуа... Арғиағы – зыжәлар рәғахә зхәо...

Арғиағы – аапъсара зымдирзо...

Арғиағы – зыетәхә қыдымшәаоз!

Хара, апъсуга жәлар, анцәа ихазы итәханы имаз адгыл зитаз – насып змоу жәларуп. Анцәа идгыл иқәнирхаз ажәлар – иуникалтәу резүхәр қалоит, зегь рыла...

Хара ҳазлаөхәаша раңауп: ҳұсқа, ҳқыбзқа ырдагы, уапъстәык ада икам ажәлар. Дырмит иеипш икоа даххазқаа. Уи мыштабзиала, ганраңаала ихаиркыз апъсуга сақырыағы, хых ажәған ағы икүд аетәақәа реипш еикәағза еитғагылент – ҳаңсуга поетәа, ҳаңсуга шәкәйшәа азәирфы...

Хатала, сиззаани, ҳпоетәа-хшаётәа ирлығылоу, иаха ағъарақа апоезия амат азызу, Мушыни Лашәрия 85 шықаса ихыңти.

Мушыни Тайна-иңә Лашәрия, апъсуга қыта-пәшза Кәтол ииз, апъсуга таақарап-пәшза иаааз, апъсуга поезия ашта ирпәшент, иртбаит ҳәар аға ҳахуам. Уи ражхазатәни ишәкәи «Игартыз ашә» инаркы, иаха атыжыра изырхиоу «Бығықап-сантаи ацәхәақәа» рәкынза, аамта раңаа мтцицарғы, тұхъағык иахасаб ала қазхыөхәаша ағымта ссириқәа – Колхидатәи ахтәи уасцәа иалапсоу ахы-црышқәа реипш, акыр ыкоуп...

Акыр тәх-мши, дмыцәа-дымтәа, ыршашала иршахъеит арғиағы.

Зегь рыла арехәағхызықәа ирлықоу, уара думырехәарғы, урт, Мушыни Лашәрия инапы итәңкыз ифынтақәа рәғахә, ырбызрыз рхала ирхәахъеит – рехәағы дыртахъам. Мушыни ифынта лыпшашәеи иеитгамта ссириқәеи рыла Апъсны маңара ақәымкәа, ныңт-аахыт, Үрystыла үхәа, ихыз адунеи иахытәаахъеит. Иаапъсарақығы рыха ҳаракны иршахъеит азәирфы...

Аха уанза... Мушыни Лашәрия иажәенираалақәа руак ағы иара ихата ишихәо еипш:

«...Сааишьағ исгәалашәа ыкоуп, Исырбысхеи зақантә сеитәнаны!.. Аха сыйбжакғы ныңқон, Сынхон сеигбаны – сыйбаны!» (Агадет «Еңәаула», Ианвар-февраль, 2023, №154).

Абарт ацәхәақәа рыда уаха даеа цәаҳәак уамып-харғы, арғиағы дызыңсыз амфа кказа убла ихғылоит. Уи ихианы-ичапъаны икоа амфа данымызт. Икәлар рыгәтаны дықан: рхаян ихъаан, ргәрбъя игәрбъян, ипсадғыл алахынта илахынта. Ишынеибаку, икәлар рыпстазаара – ржәйт-рәғатә дрылахәен, дрылахәуп иахығы.

Арғиағы, аитагағы, алтературағыл илапшхәа тбауп. Инапы итәңкыз иарбанзаалакты ағыр еипш ихъантоуп, еилапхуп. Асахаркra атәи

акәзар, шьюуқы-шьюуқы ишрыхуа еипш, адәхәхтәи апъшара дыхнапаацәом, амцх ихиркуам, аформазы маңара цәаҳәақы аа-игом. Урт зегы, ауста бзина инапы итқиғаша, иахырытпү иғылоуп. Адгыл иақәйтхам...

Апъстазаарағы ауағы дәтхакаам. Дэзүкәгылоу адгыл иара изгәакъоуп, анык леипш уи итгәөит, ипхьюит тұхъақа. Уи дрымадоуп иаақиқыршаны икоу, пәсүс зху зегы.

Ауағы анысқах, ара зызбахә сымоу арғиағы иоуп! Арғиағы – зыжәлар рымат зуа... Арғиағы – зыжәлар рәғахә зхәо... Арғиағы – аапъсара зымдирзо... Арғиағы – зыетәхә қыдымшәаоз!

Хара, апъсуга жәлар, анцәа ихазы итәханы имаз адгыл зитаз – насып змоу жәларуп. Анцәа идгыл иқәнирхаз ажәлар – иуникалтәу резүхәр қалоит, зегь рыла...

Сара, ара хықәкыс исымам М. Лашәрия инапы итәңкыхуо ипое-зия зегы ахцәжәара, аильргара, уи зусу акритикәа, алтературағаафца роуп (хәрада, урт ырлапш итқиғахуо маңым). Аха тұхъағык, апоезия абзибағык иахасаб ала, ааскъа аитыңыз агадет «Еңәаула» ақны икыпхызы ажәенираала ғылқәа сирзаатылоит ауп.

Ихәйтәуп, 85 шықаса зхытцыз апоет, ихшық атрышы, ихәыңра – иаақиқыршаны икоу, иибоя-иаха ухәа идкылашы уанрызхызы, ицъомшыз залшом. Иубоит зызбахә сымоу апоет иааипшыркызакәа ихы аус шадиуло, илапшхәа шытбаау, табара зқәым атцең таула еипш, нтәара зқәым адырра таулақәа

апъхәаф дагәлаиҳалоит уи азиас ақәшамыкәа, ныңцә-аарцә ухәа, ажәйт-а-афатә иахнагахуо апъстазаара:

Узхааным ұзара акрықоума ара? Апъсха идгыл, апъсха иахра, ҳағиара. Амхаңырра: атацера, ақәтца – ахлымзаах,

аҳтәара-ахыпсаара... Ааскъатәи ақәзар – ақыртуа-апъсуга еибашыра. Аргама, фапхъя, ҳаблағи иаирантә иқаңтоит аибашыра атыхәтәнәи амшқәа рзы Кәйдры ахықәан ҳайбашызә-хұрырақаа ирхыргаз, урт злагылаз ашыза-гәаза... Уи амш еикәтәақәа ахааназ хаштшы шыммам иархәоит апъхәаф.

«Цлаб дыззымдыруа...»

шымоу, исылсыршахуо раңауп ҳәа, иғәи ртүнчны иғи-инапы еикәп-саны дыштәам. Уи ус шакәу, иажәенираала ғылқәа еилькка иудырбоит. Иаагап ғырпштәыс «Кәйдры» захъзу ажәенираала:

Умфасуеит, сзиас, Апъсынтыла агәаны, Иара уамбәуп иразынпшаро маңаны. Уааишьа уааишьа, уццакы, үеиха, ульры, Заратқыцәа, шлаб дыззымдыруа Кәйдры.

Абра иаазгаз ажәенираала апъшцааҳәақ иргәлиоу аметафорақа, аиғырпштәрақаа урыйдышхалоит: «...Иара уамбәуп иразынпшаро маңаны...»... «Заратқыцәа, шлаб дыззымдыруа Кәйдры» – Ишпәссирү! Автор засаха тихуа азиас Кәйдры зақа исахаркүзеи, зақагыи ихшығашаққәа гәлырышәаузен! Анағс, ажәенираала аладахы,

Иулшозар, ҳанеибгазәи амш усзаах.

Сга аапъсила – ҳабацәа раҳтынрахы, Ҳатцәған ахъарсыз уаттәти ҳамфа, ҳамш иатәны, Исыхты, ирпәстазаашьаз есены, Снаг, рөышкыл саныргыла знымзар зны.

Иугәалашәома арантә дышцоз иацтәи ҳаға, Ұзығета иетажыны, убна даҳо, дынҭәаха, Үақара уцлон, умшап ықан, үмбатәын, Үи амш ухаштны иқаларыма, ҳиаана иатәни!

Арт ахкуплетк рәни еиғыбаауп ажәйт-а-афатә – ғ-епохак. Ганка-хыала автор иғәхъаауп, ажәйт-а-афатә, урт рабацәа зхааныз апъстазаара, урт ирхыргаз ағыншығашаққәа ғылқыршәаузен! Анағс, ажәенираала аладахы,

...Умфасуеит, сзиас, Апъсынтыла агәаны, Иара уамбәуп иразынпшаро маңаны!

Ара иаазгаз жәенираала ацып-тәхәақәа сиррацәазарғы қалап, аха сривсны сымыңеит. Уи мон, азнык азы ишебигу иаазгарц стажхеит. Аиашазы, убриақара амхылдыз еипш сиртәыртәит. Зызбахә сымоу ари ажәенираала («Кәйдры») – лыпшашауп! Автор иапъштахуо, иреиңзүз оғырт ифынтақәа ирхыпхәзалатәуп, ұзара ақала урт иршахо икоа...

Сәанала, Мушыни Лашәрия иеизга ғың атыжыра изырхиоу «Бығықап-сантаи ацәхәақәа» итәңкыз ианықала, уи ҳамта бзи-ахоит апъхара бзина избо зегы рзы... Аха уанза, даға ғоба ажә...

Дарбан рәнишызаалак изы ирғиамтақәа – иара ихәғасхуоуп. Иара ихата дузымдыруазарғы, ифынтақәа иуархәоит дзеинпшаро уафу, зөи аус умоу, уи икапан.

«...никанельзя поверить в то, что малоразвитый, отсталый человек с ограниченным кругозором сможет написать сколько-нибудь значительное поэтическое произведение, если даже от природы ему и даны известные стихотворные способности. Он не сможет написать именно в силу своей ограниченности, в силу бедности своего внутреннего мира. Ему не с чем представить перед читателем, нечего «выложить» перед ним, нечего сказать ему» (М. Исаковский.

«О поэтическом мастерстве». Советский писатель. Москва – 1953. стр. 37). Абас ауп... Иаармаринаны иухәозар: итацәи ауағы – ҳәтәтәгыз имам.

Мушыни Лашәрия итемақәа тбауп: апъсадғыл абзиба-ра, ахқәитраз ақәп-ара, амилат

рбызшәа, аиғызара, апъшзара ухәа жәпакы. Автор ифынтақәа (дзызхапшуша иарбан темазаалак) рәни иубоит атабырг: иара дызлахә, мамзарғы ибзианы иидыруа. Урт ихшығашаққәа гәлырышәауп. Ибызшәа ақәзар – ашықа ызыха еипш ицқоуп, ахъхахъахъахәа ицәажәоит. Дзызхәақәо иарбанзаалак исахъаркү, ижәр ҭбаауп, зәа зхырххуоу ацәхәақәа рыла угәи қытәом. Апъстазаара иацу ақыба-зыбарақәа иарғы ихысует: ауағымра, апъаршенирақәа нықәызго иаартны дрықызбоит. Иаагозар ғырпштәыс, Сталин изку ажәенираала:

Сталин ихәпхөн, иғенаха ихырхуан Аурыс уахәама апъшыафқәа: Идгылтә пәстазаара, инысымфа ғыхуа, Иашыапкуан, ихәон Анцәа...

Мамзарғы:

...Ашыа икәтәахъо-иинухъо? Сатамыз ихәама, Ихақәитү иғапхъа дахханы? Мап, ус аипш еғылам, даған ауахәама, Дықауп миллион уаа рыхы...

Арт ацәхәақәа равтор ибзианы иидыреит ахәк закәу. Ихақәитү ицәтәиму дақызбоит. Бла иамбо, аха ауағы данып-пәслак ипсы иахтысуа – жәғантә пәстазаарағтәи «ахъыра», «аңырлықтарта» ҳәа ак шықу ақара гәйнхәтәсіла еиликаа-уеит. Рығара игоит. Апъстазаара иацу атмахәаракәа, аитқа-кеәтәақәа, ағыгшәыгра ухәа нықәызго ауаа дрықызбоит, иаартны дырғагылоит...

...Аиаира абираққәа, ағырхатара аорден, Ахътәи иатәа аркуп ишпәәкны...

Абарт ацәхәақәа рыла автор ииҳәарц итәху – зегь шуааро ауп... Иаха амрағы икоу, дар-банзаалак, ауаатығаса рәеңхъа ауағра шықәтәеит. Ауағы дуағы дәқасто: аиа-шара, ақыиара, ағбылра шракәу ҳазирхәыцеит.

Ари адунеи нағаза азәгы имоузат. Упсы антоу үеағы ирзымхәа, уанпәслак ирхәоит...

Абра, сажәа хыркәш, «Апъшзара» иақны ажәақәа:

...Апъшзара, Ихақәитү ииша, Уара уагъакуп, уагъыбоуп. Аханате иурғиа, уара иулшаз Имрапшыхан иарбоуп!

Апъшзареи ажәақареи анеицу – Издойт ауағ ибә хара! Урылахәын сажәе са суси, Сышуштыз сажәе са шажәра.

Зыбә хара изсо арғиағы, Мушыни Тайна-иңә Лашәрия ипъстазаареи зегы аи-закны рыха үшьозар, – ахаркүреи бзина избо ашыаардын еипш, ибәәка-цаза, зышира иршығаша-ройлоуп Ерцахә ашыха ду пъшыала дазағигәхәоит...

Зажәеи-зуси еимадоу, ауағ нана, шырдаамта анцәа ухаги-мұжъаит!

Заира ҚАЙТЫКӘ

Машы аlamтaлaз Ахаақeа рцъармyкьa – 2023

Машыымза 12 рзы асасааирта «Интер-Сухум» аћны имфатысит Ипшью Машы аlamтaлaзтai «Ахаақeа рцъармyкьa» захьзиз ацэыргaкeтa. Ахеаахeтrat-aагlyxratэ палата азыргaратe усбартa аспециалист Валерия Зкeуа излахалхeаз ала, иара раjхъазакeны еиекаан 2013 шыкeасы конкурс ҳасабла, аха анафс ацъармyкьaхь ииаган. Аамтak азы аpanдemiatе коронавирустe чымазара иахъаны иаанкылан ари ацъармyкьa аиeкаара, аха уи анаpыхха иацдан урт русура. Ас eipш aумфат, гata аиeкаара рабзоуроуп Апснытai Ахеаахeтrat-aагlyxratэ палата.

Ацэыргaкeтa рхы алады-
рхеир ауеит Апсны икeинхo,
агeахeара змоу зегы, дара
рхатeы чыс iкартo азыргaра.
Сынтeа «Ахаақeа рцъармyкьa»
рхы аладырхeит 38-фык. Урт
рхыг, хъазараf икан Ипшью
Машы аlamтaлaзtai ачыс хккeа,
еиueиpшым ачарыц хккeа, акакан
лыхkeа, акалмыш, ацынцыхxеа
ухеа ирацeаны. Иара убас
ахаақeа рыдагы, араf иуpылон
Анцeахатцаратe ныхачап, акаан
ацъаркeа зныз ашeкeы хeыцкeа,
улаjш ицамшeар ауамызт,
аapтиyраз ицeиртца еиueиpшым
ашeт хккeа.

Ари ацъармyкьa зeалазырхeыз
дреиуоп Астанда Җынцyal-пх. Уи
изырлыгон ашоколад мацара
иақау амшаты иақeшeо ахаақeа.
Лара излахалхeаз ала, ари аусх лнапы алакуикjeteи
аашыкeсаf тueйт. Апхъаза
даналагоз, афын ус баша
еиueиpшым аелектронтe ҳакeа
рёп дталан дахeап, шуан, анафс
илгeаpхеит, аха ахы аудулара
атаххеит, избазар ус унадых
хылан, ари афыза атехнологиа
ла аусура цeгъоуп. Иазgалтeит
лусураf адуни зегы иреибзу
хеа ирьхъязо Бельгиатe ашо
колад лхы ишалырхeо. Уи еиха
агъама хааup, насгы аус адулара
гы еиха имариуп хеа азgалтоит.
Лара хeышикeа аахижкетe ари
ацъармyкьa лхы алалырхeит.
Насгы Машы иаzку аnаплыхkeа
рыдагы, iкалтcoит Ашикeс өцц
иашышeалоу ахамtakеа ахаақeа
ирилхны, март ааба иадхeалан
иблажкigу ашeт шытцeraкeа, ус
акагы ианадхeаламгы икалтcoит
еиueиpшым ахаате хккeа. Илы
моуп лхатe сант.

Иара убас изыргаз иреиуан
Милана Жки-пх аиueиpшым
лчарыктe лыхимtakеа. Лара
дышкeпшугы лхатeы чазырta
лымоуп, иара убас еиueиpшым
ахаате лыхkeа ахыкeтco, уи ада
гы илымоуп афабрикатбжакeа
ахытырjkyu. Лхачы ари афыза
ахыкeа аайt, лахeшyцeи ла
реи pcsшара хеа Питерка
ианц, ачаахeара хеа ачазырta
имфахытueit. Иаархео ача аила
зааша даара илгeаpхеит Милана.
Анафс, излахалхeаз ала, афын
имачны ача азra далаqоит,
хып, хъазара маçla адекъанкeа

Стелла САКАНИА

Г.А.Зизария ихъз зху Ахеинткарратe премия аиуразы икeыргылоу аусумтакeа рыхцeажeара

АУСУМТА ХАТЭР

Афилологиат тцаарадырракаэ Ардоктор, апрофессор Зизария Отар Платон-ипa (Зари-ипa) имонографиақeи истатиақeи реизга «Аматериалкe ап, суа-адыга бывшeақeа рлексикологии азеиpш бывшeадырреи рзы» зыхъзу, ап, суа-адыга бывшeақeа руtцаарадырраfы акырza зtазку, шыкeы рацeала еидкылу, бывшeадыррала итцаау, тоурыхла ишьақeырбээю аусумтакeа реизгоуп. Иеиднакыло аматериал атцаараяа мацара иризким. Иамоу атцаарадырратe интерес ҳаркза инаваргыланы, Апснытai ахеинткарратe университет аћны, артцаратe процесс аfы, алеckциатe материалкeа реиқeыршараа ахархeара атоуп. Хыкeкисгы иамоуп, ап, суа-адыга бывшeақeа рзанаат лексика ажeйтe шытакeа аfар разхарьпшра, рыхдирраfы инаганы агeбылыра дыркra, анафс атцаарадырра иаднап, хъалo рыхшыз азышьтра.

Атерминкeа атоурых-етимологиятe анализрызу автор ап, суа, афиники, аиндori, ажeйтe бирзен бывшeақeа рkyнтe ақартвeл бывшeақeа ириднап, хъалo

ланагалаz лымкала дырзат-гылоит. Ап, суа бывшeа иамоу амчhara чyдala изгeатo, амаршeа кны дазнеиуа, дазымцакыкeа, факт материалла ишьақeырбээю, дызлацeажeо ибзышeен дызну адтылы ап, суа иштигу гeрамгara аcымkeа, аизга знапы иаку да-зааигоит. Атцаараси артцаратe, абзышeен атоурыхи знапы ала-ку, иризхъяп, шуа зегы рзы хeы змазам усумтоуп.

Ап, суа дгыл анызаара гeрыфазго амилат ицэрырго азтцааракeа: Инхозма ари ад-гыль аfы ап, суаа? Амшини ап, суеи еимаразма? Ирьлазма урт аргыларатe ҳазара? Иапшeы-мацeоума тоурыхла ридгыль аfы дара рхат? Рбызшeа ажeартe еилазаара иалшома рыпшамара ашьақeырбээю? Ап, суа-адыга бывшeа кeа еиухылтшьратцeкоума? Тцаарадырра тцтбэы цыкala икоума барткeа шьақeырбээю?

Ихартeааны икоу алитература нтырхeыцааны итцааны, иакeнаго азанаатtе жeар еидкыланы, арт атцаарадырра рtаккeа жeахhарада итатцeыркуп.

Аизга, Апснытai ахеинт-

карратe университет акафед-ракeа рыдагы, Нхыт-Кавказtai ахеинткарратe университетtе рtцаратe программа иалартцаша, ап, суа-адыга бывшeашьата ака-ра шьақeырбээю, абзышeатe тцаараси иаднакыло абзышeақeа рtцаратe рытцаареси зyрмашeалo, дара eибызто ажeартe еилазаара лtшeала ихазыртeаaya аматери-ал беia агeылоуп.

Иаххeаaz азgеатаны, афилогиат тцаарадырракa рkандидат, адоцент, Тыркeтayыла Ауниверситет Диuzье акафедра «Кавказtai абзышeақeа акультураf» адоцент Диuzье, Тыркeтayыла

Е.Ш.ТАНИA,
афилологиат
тцаарадырракa рkандидат,
адоцент, Тыркeтayыла
Ауниверситет Диuzье
акафедра «Кавказtai
абзышeақeа акультураf» адоцент
Диuzье, Тыркeтayыла

Аиtашьaқeыргылара хыркeшахеит

Аңсныпресс. Гагра акалаць асанитар-епидемиологиат станция ахыбра актeи аихагылаf шытакылтai аиtашьaқeыргылара хыркeшахеит. Гагра арайон Ахадара иаzuонажkyит 20 млн. маат инарзынапшуа, - хeа адирра канатоит Гагратeи ателехеапшra.

Гагра арайон асанитартe ҳакeым хада Емине Иазычba лажeакeа рыла, асанитар-епидемиологиат станция ахыбра шытакылтai аиtашьaқeыргылара x-етапкыни eихшan, урт рахынте фба иахъатe амш азы ихыркeшоуп: уи абактериологиатеи ПЦР-лабораториақeи ахыrкоу актeи аихагыла шытакылтai аиtашьaқeыргылара, иарбоу ахыкeы азы ихарцукеит 6 миллионки 600 нызкe маат.

«Алабораториақeа русура азgылагеатоуп мшатызма азбжазы. Уажазы иахъето аиқeыршeақeи амараугақeи афынамtакeи раагара иазыпшup - хeа лхеит лара. Емине Иазычba арайон анатхgара асқак

ихымпдатeиз аусураfа рзы апара ахъаzuонажkyиз азы итабуп хeа лхеит. Ари хусура ахат-биара аизырхараразы иахъето алшарақeа апнатоит, имфацааго атцааракeа рыртba арагы ҳалишоит, - лажeа хлыркeшeит Емине Иазычba.

АХЫКЕКЫ ХАДА – «ЗЕНИТ» АЛАЛАРА АУП

Афары аспорти рускeа Арзы Ахеинткарратe еи-лакы ахантeафы Тарашь Xагба ашьапылампылтa Клуб «Зениt» адиректор хада ихатыпуа, ангзаратe директор Максим Погорелов ашьапылампылтa Клуб «Зениt» азыкeацаfа рзанаатtе дыrra аизырхара ацент адиректор Сергеи Морозови дырпyleйт, хeа адирра канатоит аfары аспорти рускeа рзы Ахеинткарратe еилакы афициалтe сайт.

Аусурапе еилатеараf Тарашь Xагба ихeеит: «Бзиала шeаабеит Апсны, Максим Александ-рица, Шeареи хареи хайбадыруеижеит абар шtа хышикeа тueйт, сара гeахhарада дула исyдыksыloit хайбабара ахъалырхаха. Шeара сара сацкисгы апсу шып-лампыл атоурых жeдeруеит. Уи даара ибеноуп. Ашьапылампыл Апсны ахаанты ирьлалтeи икан, ап, суа шыпылампылтa школы ипхъазан. Хара уи ҳазгедуны ҳауоуп. Уажжакы ари аспорт хккeа

хтeылаfы зегъреиҳа бзиа ирбо спорти хккeа икоуп. Тарашь Xагба Апсны аfары аспорти рускeа рзы Ахеинткарратe еилаки ашьапылампылтa Клуб «Зениt» рыбжьара аусеицура алтшeа бзиақeа шаанарпшуа, Апсны ашьапылампыл афиаразы ақырza шатданакуа азgеитейт.

Анафs уи асасцаа дыидрдырт Апсны ашьапылампыл Афедера-ция президент Шабат Логeуа. Максим Погорелов, Апсныtai аара дара рзы еымш гeахhарада дууп хeа инатшыны изгeитейт. «Да-ара ибзиуп ҳара ари зеиъакам атэлылах ҳара иацхраауз ауда иахъа русурате уаллшa иацу атакпхыкera ахъахшха. Ҳара ҳахeтаала, зегы ихалшo ала ацхыраа акаfара ҳазхиоуп, иахъашeо ҳауоуп», - хeа ихeеит иара. Максим Погорелов иара убас Апсны ашьапылампыл Афедера-ция ахада өцц гeанраа ала адгылареи ацхыраареи ширтталo азgеитейт. Ахeтакахъала, Шабат Логeуа ашьапылампылтa клуб «Зениt» аус ацура ишаццахо

азы агeыгра шимоу ааирpши. Сергеи Морозов шыкeырацeа инеицынкыланы Апсныtai адиректора рызто зегы итабуп хeа реиҳеит. Ишдыру еипш, Апсны абар шtа хышикeауп аус ауеижкетe ашьапылампылтa Клуб «Зениt». «Ҳара ххыкeы хада акeны икоуп Апсныtai ашьапылампласыфцeа ако-манды «Зениt» ихаду аилазаара алалара рылшартe акаfара», - хeа ихeеит Тарашь Xагба. «Ашьапылампылтa Клуб «Зениt» аfы ацкeынцда разыката-ра - ари рапхыкa професси-онала ашьапылампыл аеazkra хымпдатeинуп хeа аанагазом. Сара сгeанагарала, зегы иришкu урт уаа бзиақeаны иризхарц ауп. Уи акоманда хада акадрe арттра», - хeа ихeеит Тарашь Xагба. «Ашьапылампылтa Клуб «Зениt» аfы ацкeынцда разыката-ра - ари рапхыкa професси-онала ашьапылампыл аеazkra хымпдатeинуп хeа аанагазом. Сара сгeанагарала, зегы иришкu урт уаа бзиақeаны иризхарц ауп. Уи акоманда хада акадr арттра», - хeа ихeеит Максим Погорелов.

Тарашь Xагба асасцаа аамтa пшаны иахъиртаа зы азы табуп хeа реиҳeеит, агeаларшeагатe ҳамtakеа ранеишeеит.

Ачемпионат иалагеит

Абарт амшeа, Аңсныпресс. Астолтe пкъатмпыл азы акулбтe чемпионат I атур. Уи иалахеит 12 команда: «Акeа», «ААУ», «Ткeарчал», «Очамчыра», «Ахабла өцц», «Ареспубликат ахыцtакeи», «Гал»,

«Гагра», «Ауарашшырта зауд» «Самырзакан», «Апрогресс», «Арацeатхфы», хeа иаанацхуеит аfары аспорти рускeа рзы ахеинткарратe еилаки аофициалтa сайт. Астолтe пкъатмпыл азы Афедера-ция президент, аfары аспорти рускeа рзы Ахеинткарратe

еилаки ахантeафы иахъиуа Беслан Қарчaa иахъақeа рыла, аицлабрақeа ф-турк рыла имфацаагоит. «Агeыгра ҳамоуп ахемаррақeа өццхе ааста еиха аинтерес атаны имфацысып ҳeа» - аbas ихeеит ачемпионат аартра аан Беслан Қарчaa. Ачемпионат азбaа хада - Руслан Сарин.

